Suvi Salmenkiven valtuustoaloite 15.12.2025: Suoran aloiteoikeuden myöntäminen Savonlinnan nuorisovaltuustolle

KH 28.09.2026 § 335

Valmistelija

Hallintojohtaja Markus Hämäläinen
markus.hamalainen@savonlinna.fi, p. 050 470 9394

Selostus

Valtuutettu Suvi Salmenkivi on tehnyt kaupunginvaltuuston kokouksessa 15.12.2025 valtuustoaloitteen suoran aloiteoikeuden myöntämisestä Savonlinnan nuorisovaltuustolle. Aloite on ensiksi ollut sivistystoimen valmistelussa ja myöhemmin siirrettiin hallintopalveluiden valmisteltavaksi, josta valtuutetulle ilmoitettiin 20.5.2026.

Aloitteessa esitetään, että nuorisovaltuusto voisi tehdä kirjallisia aloitteita suoraan kaupunginvaltuustolle ja/tai kaupunginhallitukselle, aloitteet käsiteltäisiin muiden aloitteiden käsittelyä vastaavalla tavalla ja nuorisovaltuustolle annettaisiin kirjallinen vastaus aloitteen käsittelystä. Lisäksi aloiteoikeus esitettäisiin kirjattavaksi kaupungin hallintosääntöön tai sitä koskevaan pysyvään ohjeistukseen.

Kuntalain 26 §:n mukaan kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla nuorisovaltuusto arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten kannalta. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan myös lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen. Kuntalain 22 §:ssä säädetään lisäksi kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Kuntalain 23 §:ssä säädetty yleinen aloiteoikeus kuuluu kunnan asukkaalle sekä kunnassa toimivalle yhteisölle ja säätiölle. Palvelun käyttäjällä on lisäksi oikeus tehdä aloitteita kyseistä kunnan palvelua koskevassa asiassa. Nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus toimielimenä ei siten perustu suoraan kuntalain 23 §:ään, vaan oikeudesta ja aloitteiden käsittelymenettelystä voidaan määrätä kunnan hallintosäännössä.

Savonlinnan kaupungin voimassa olevan hallintosäännön 2 §:n mukaan kaupungissa on 20-jäseninen nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuuston kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää sivistyslautakunta. Hallintosäännössä ei tällä hetkellä ole nuorisovaltuustolle erikseen annettua oikeutta tehdä aloitteita suoraan kaupunginvaltuustolle tai kaupunginhallitukselle.

Vaikuttamistoimielimillä, kuten nuorisovaltuustolla, on jo suoraan lain nojalla oikeus oma-aloitteisesti ottaa kantaa asioihin ja lausua sellaisista asioista, joiden se arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä.

Vaikuttamistoimielimen vaikuttava oma-aloitteisuus edellyttää sitä, että nuorisovaltuustolla on riittävästi tietoa kaupungissa valmisteilla olevista asioista.

Hallintosäännön 84 §:ssä säädetään kuntalain 23 §:ää vastaavasti kunnan asukkaan, kunnassa toimivan yhteisön ja säätiön sekä palvelun käyttäjän aloiteoikeudesta. Hallintosäännön 85 §:n mukaan aloitteen käsittelee se

kunnan viranomainen, jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava kuukauden kuluessa aloitteen tekemisestä arvioitu käsittelyaika ja lisätietojen antaja sekä asian käsittelyn päätyttyä se, onko aloite johtanut toimenpiteisiin. Valtuutettujen oikeudesta tehdä aloitteita valtuuston kokouksessa määrätään erikseen hallintosäännön valtuustoa koskevan osan 5 §:ssä.

Nuorisovaltuustolta ja sivistystoimialalta on pyydetty lausunto aloitteesta. Lausuntopyynnössä on varattu nuorisovaltuustolle mahdollisuus tuoda esiin ne näkökohdat, joilla on merkitystä suoraa aloiteoikeutta arvioitaessa.

Nuorisovaltuusto toteaa lausunnossaan suoran aloiteoikeuden olevan konkreettinen keino vahvistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä varmistaa, että nuorten näkemykset tulevat osaksi kaupungin päätöksentekoa. Nuorisovaltuuston mukaan suora aloiteoikeus ei siirtäisi päätösvaltaa kaupunginvaltuustolta tai kaupunginhallitukselta, vaan turvaisi nuorisovaltuuston tekemille esityksille asianmukaisen käsittelyn ja vastauksen. Nuorisovaltuusto esittää, että aloiteoikeus kirjataan hallintosääntöön tai muuhun kaupungin pysyvään ohjeistukseen.

Sivistystoimialan lausunnossa suhtaudutaan myönteisesti nuorisovaltuuston aloiteoikeuteen. *Aloiteoikeus vahvistaa nuorten osallisuutta, tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa oman elinympäristönsä kehittämiseen sekä tukee käytännön demokratiakasvatusta.*

Koska nuorisovaltuuston jäsenet eivät toimi vaaleilla valittuina luottamushenkilöinä eivätkä voi asettua ehdolle tai osallistua päätöksentekoelinten äänestyksiin, aloiteoikeus tarjoaa nuorille tarkoituksenmukaisen ja vaikuttavan kanavan tuoda näkemyksiään päätöksenteon valmisteluun.

Aloiteoikeuden onnistunut käyttö edellyttää nuorisovaltuuston ohjaajalta aktiivista tukea ja ohjausta. Ohjaajan tehtävänä on auttaa arvioimaan, milloin aloitteen tekeminen on tarkoituksenmukaista, mihin toimielimeen aloite tulee osoittaa sekä varmistaa, että aloitteet ovat sisällöltään valmistelukelpoisia ja kaupungin toimivaltaan kuuluvia.

Aloiteoikeus vahvistaa nuorten yhteiskunnallisia valmiuksia ja tukee kaupungin tavoitetta edistää osallistavaa ja vastuullista kansalaisuutta. Näillä perusteilla aloiteoikeuden käyttöönottoa voidaan pitää perusteltuna ja kannatettavana.

Suoran aloiteoikeuden tarkoituksena olisi varmistaa, että nuorisovaltuuston yhteisesti hyväksymä aloite tulee vireille, ohjataan toimivaltaiselle viranomaiselle ja käsitellään ennalta määrätyssä menettelyssä.

Vireillä on 3.9.2026 lukien kuntalakia koskeva lainmuutos, hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain muuttamisesta (HE 150/2026), jossa ehdotetaan kuntalakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan nuorisovaltuustolla on aloiteoikeus, johon sovelletaan mitä 23 §:ssä säädetään. Momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan lisäksi noudatetaan 90 §:ssä tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös 90 §:n 2) kohdan alakohta n) siten, että hallintosäännössä tulisi antaa riittävät määräykset nuorisovaltuuston aloitteiden käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista.

Koska eduskunnan käsittelyssä on parhaillaan kuntalain muutos, joka nimenomaisesti säätäisi nuorisovaltuuston aloiteoikeudesta ja velvoittaisi kuntaa ottamaan asiaa koskevat määräykset hallintosääntöön, ei ole tarkoituksenmukaista tehdä erillisiä hallintosääntömuutoksia ennen lain lopullista hyväksymistä. Lainsäädännön tultua voimaan kaupunki arvioi tarvittavat hallintosäännön muutokset ja toteuttaa lain edellyttämät toimenpiteet samassa yhteydessä.

Vaikutusten ennakkoarviointi

Päätöksellä, jolla asia siirtyy myöhemmin mahdollisesti toteutettavaksi, ei ole merkittäviä kuntalais- ja lapsivaikutuksia, sillä jo nyt nuorisovaltuuston jäsenillä tai nuorisovaltuustolla on oikeus tehdä esimerkiksi kuntalaisaloite. Päätös voi vähentää hallinnollista työtä, kun odotetaan lopullista lain sisältöä.

Toimivalta

Kuntalaki 39 §

Esittelijä

Vt. kaupunginjohtaja Ma Ding

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää valtuustolle, että se

1. päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi;
2. toteaa, että nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus valmistellaan hallintosääntömääräykseen kuntalain selostusosassa kuvatun lakiuudistuksen voimaantultua.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

Valtuustoaloitteen tekijä
Nuorisovaltuusto

KV 19.10.2026 § 99
513/12.05.00.00/2026

Kaupunginhallituksen päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto

1. päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi;
2. toteaa, että nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus valmistellaan hallintosääntömääräykseen kuntalain selostusosassa kuvatun lakiuudistuksen voimaantultua.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.